

ESBJERG

FOCUS

på havnen
HAVET som tema

giv godning til:
Græsrodder
i kulturen

HAVNEFRAD

**FOKUSERING OG VURDERING AF
TO VEJE FREM FOR ESBJERG BY**

Fire workshops 25. og 26. januar 2022

Løftet:

Du får

- Redskaber til at udføle dig

Du får et stort arbejdsende værktøj

Den største
LEGEPLADS

HVIS DU HAR UD
I ØJNENE
- Sig hjælp Esbjerg

let at få
en kop
kaffe i
en park

Rapporten er udarbejdet i januar 2022 af Stagis A/S

Stagis A/S
Islands Brygge 11
2300 København S
Telefon 33231300
www.stagis.com

INDHOLD

EXECUTIVE SUMMARY.....	4
BAGGRUND, FORMÅL OG PROCES	5
TO FREMTIDSSCENARIER FOR ESBJERG	6
Scenarie A: Bæredygtig og levende by	6
Scenarie B: Oplevelses- og kulturby	7
GRUPPEARBEJDE MED DE TO FREMTIDSSCENARIER	9
UDVALGTE PRÆSENTATIONER.....	10
Scenarie A: Bæredygtig og levende by	11
Scenarie A: Bæredygtig og levende by	12
Scenarie A: Bæredygtig og levende by	13
Scenarie A: Bæredygtig og levende by	14
Scenarie B: Oplevelses- og kulturby.....	15
Scenarie B: Oplevelses- og kulturby	16
Scenarie B: Oplevelses- og kulturby	17
Scenarie B: Oplevelses- og kulturby.....	18
VURDERING AF SCENARIER	19
Vurdering ud fra gruppernes forslag og "løfter"	19
Vurdering ud fra fire centrale spørgsmål	22
Samlet vurdering	26
Scenariernes implementerbarhed og potentiale som brand	26
Fokus på formål og de unges fremtid	28
VALG AF ESBJERGS FREMTID	29

EXECUTIVE SUMMARY

Esbjerg by fokuserer på oplevelser og kultur, baseret på Esbjergs DNA som havneby og Esbjergs udvikling som bæredygtig by. Scenariet "Oplevelses- og kulturby" prioriteres som det primære og første fokus, men med en understrøm og sideløbende udvikling af Esbjerg som bæredygtig og cirkulær by, som i stigende grad kan drive byens udvikling og brand.

Prioriteringen af oplevelser og kultur, hvor liv og relationer mellem både borgere og gæster er i fokus, muliggør konkrete, positive forandringer på kort sigt. Oplevelser baseret på Esbjergs DNA gavner attraktiviteten i forhold til regionen, turister og arbejdskraft indenfor de nærmeste år. Samtidig baner de sociale aktiviteter vejen for at implementere bæredygtige og cirkulære tiltag, som har mere langsigtede formål og konsekvenser, men som pt. er lidt mere abstrakte, og kræver tid, betydelig politisk vilje og investeringer.

Udviklingen af Esbjergs fremtid skal øge attraktivitet og tilflytning gennem indsatser, som samtidig gavner de eksisterende borgere, virksomheder og institutioner i Esbjerg. Der skal sikres en fornyet selvtilid og tro på, at Esbjerg by kan skabe nye forbindelser og bevægelser.

Gennem de fire workshops 25. og 26. januar 2022 er det tydeligt, at scenariet "Oplevelses- og kulturby" er mere konkret og lettere implementerbart. Omvendt er det sværere at udvikle konkrete forslag til scenariet "Bæredygtig og levende by". Deltagernes evne til at omsætte et scenarie til praksis er afgørende for vurderingen. Næsten alle grupper peger på Dokken som nøglen til at udvikle byen. Selvom bæredygtighed og cirkularitet i en by er svært at forstå, udtrykker mange, at drømmen om den bæredygtige by gør dem stolte. Mange forsøger at basere oplevelser på Esbjergs position som klimavenlig energiby og dermed anvende erhvervslivet og havnens nyeste fortælling aktivt.

Deltagernes egen vurdering af de to scenarier viser store forskelle i holdninger, men også at det er svært at vælge fra, for at skabe fokus. Samlet set vurderes scenarierne lige gode, men især to grupper viser et bias: Erhvervslivet og havnen er nært knyttet til "Bæredygtig og levende by", som af mange dog forstås som en fortsættelse af EnergiMetropol og i forhold til bæredygtig byudvikling er abstrakt. Kultur- og fritidslivet er nært knyttet til "Oplevelses- og kulturby" og prioriterer tydeligt en fremtid med oplevelser, relationer og fysiske såvel som sociale forbindelser på tværs af byen.

Esbjergs unge er afgørende for Esbjergs fremtid. Derfor tillægges deres holdninger både i september 2021 og seneste workshop i januar 2022 stor betydning. Esbjergs unge vil på egne vegne have en meget mere oplevelsesrig, kulturel og dynamisk by, hvor der er spændende at bo og som giver mulighed for at involvere familie og venner og fortælle deres venner en ny historie om Esbjerg. De unge forventer også, at bevægelsen mod et mere bæredygtigt samfund i alle tilfælde er i gang.

Inden for en horisont på fem år får Esbjerg by mest ud af at arbejde intenst med oplevelser, kultur og forbindelser mellem mennesker og steder. På længere sigt kan Esbjerg by potentielt markere sig som en by der både på sin infrastruktur og forsyning såvel som i kraft af boliger og livsstil er cirkulær og socialt bæredygtig. Det sidste kræver dog en betydelig mental omstilling og investering for at skabe et fælles fokus.

I udviklingen af Esbjergs fremtid er der altså sat fokus på oplevelser, kultur og sociale forbindelser som løftestang til at fremme og formidle Esbjergs DNA som havneby og en bæredygtig by i udvikling.

BAGGRUND, FORMÅL OG PROCES

Esbjerg har behov for at øge tilflytningen og fastholdelsen af borgere for at sikre en fortsat udvikling af byens liv, trivsel, virksomheder og institutioner. Baggrunden er en manglende befolkningstilvækst gennem 40 år og stagnation i antal studerende kombineret med udfordringer med at rekruttere de fornødne kompetencer og ressourcer til virksomheder og institutioner. Derfor har Esbjerg Kommune, Business Esbjerg, Esbjerg Havn og Education Esbjerg besluttet sammen at fokusere byens profil for at sætte en tydelig retning for byens udvikling. Virksomheder, institutioner og uddannelser udtrykker enighed i behovet og ambitionen. Målet er at få flere til at blive boende i Esbjerg, tiltrække flere nye tilflyttere og samlet set gavne byens liv og udvikling til glæde for alle.

Ambitionerne og kvalitetsparametrene for udvikling af Esbjergs fremtid og brand er:

- Unik (skal kunne adskille sig)
- Autentisk (Esbjergs DNA)
- Visionær og ambitiøs
- Fællesskab & involvere
- Potentiale for udvikling
- Omsættes til praksis
- Gøre Esbjerg synlig

Udviklingsprocessen inddrager en bred vifte af interessenter og mennesker for at finde, definere og udvikle den identitet og det brand, som Esbjerg ønsker at stå sammen om fremover. Der er udført en imageanalyse og kortlægning af Esbjergs styrker og potentialer samt en workshop i september 2021, hvor tre fremtidsscenarioer blev afprøvet og vurderet. Projektet resulterer i en masterplan for udvikling af Esbjerg i foråret 2022, som derefter kan implementeres gennem en række fælles og individuelle indsatser og investeringer.

I september 2021 blev der gennemført en workshop hvor en bred gruppe af interessenter arbejdede med tre fremtidsscenarioer. Der var primært tilslutning til to scenarier, som der er arbejdet videre med på de fire workshops den 25. og 26. januar 2022. Der er udarbejdet en separat rapport om workshoppen med fremtidsreisen i september.

Formålet med de fire workshops 25. og 26. januar 2022 var at diskutere og vurdere scenarier for Esbjergs fremtid og brand. Designet af de fire workshops havde flere hensyn og formål:

- Give en bred vifte af interessenter mulighed for både at forstå og præge retningen for Esbjerg bys udvikling
- Afprøve, hvordan forskellige parter og grupper i Esbjerg kan forholde sig til de to scenarier og omsætte mulighederne til praktisk anvendelse
- Evaluere og vurdere de to scenarier ud fra gruppearbejde, præsentationer, afstemninger og holdninger
- Indsamle ideer og forslag til konkrete tiltag og løsninger der kan indarbejdes i den endelige masterplan og brandstrategi

Hver af de fire workshops varede 3 timer plus pauser og havde ca 50 deltagere.

TO FREMTIDSSCENARIER FOR ESBJERG

På hver workshop blev processen og de to fremtidsscenarier præsenteret sammen med en beskrivelse af potentialer samt fordele og ulemper for de to scenarier. Samtidig blev hvert scenarie kvalificeret af to eksterne eksperter gennem interviews på video. Jacob Blak Henriksen som er chef for bæredygtighed i COBE bidrog med forklaringer på, hvordan en bæredygtig by skulle forstås, mens Mikkel Aarø-Hansen, direktør for Wonderful Copenhagen bidrog med perspektiver på, hvordan man kan arbejde med udviklingen af en oplevelses- og kulturby. Endelig gav havnedirektør Søren Brink fra Hundested Havn nogle eksempler på den udvikling Hundested har været igennem de sidste 15 år, som på visse punkter ligner udviklingen af havneområderne i fx Svendborg, Odense og Aalborg, men er karakteriseret ved at rumme tre separate funktioner, nemlig en industrihavn (lukket for uvedkommende), en lystbådehavn og en kombineret fiskeri- og kulturhavn.

SCENARIO A: BÆREDYGTIG OG LEVENDE BY

Esbjerg er en klimamæssigt, socialt og økonomisk bæredygtig by. Ny arkitektur, varierende boligformer og byplanlægningen bidrager til den grønne omstilling, men også til lige muligheder, inklusion, sociale netværk samt mental og fysisk sundhed for alle der bor, arbejder og studerer i byen.

Mens de grønne virksomheder bidrager til global grøn omstilling og meningsfulde jobs, transformerer bymidten og havnen sig til et meningsfuldt, bæredygtigt sted at leve og bo. Esbjerg balancerer fritid og arbejde, studerende og ældre, udsatte og virksomheder. Biodiversitet er integreret i gader og parker, høje huse med vertikale byhaver og cykeltransport præger byen.

Potentialer

En by med social og klimamæssig bæredygtighed, grøn, høj og tæt arkitektur, alternative boformer, biodiversitet, fodgænger- og cykeltransport, kollektive elbusser og elbiler, gensidig hjælp og støtte mellem forskellige grupper borgere, foreninger og virksomheder.

Pointer fra Jacob Blak Henriksen, COBE:

- Cirkulær tankegang
- Bæredygtighed er et perspektiv på alt hvad vi gør
- Ændringer i forbrug
- Bolig og arbejde uden pendling
- Bæredygtig mobilitet (gå/cykle frem for bilen)
- Arbejdsfællesskaber
- Nye sociale boformer
- Leve på tværs af generationer
- Cirkulært byggeri
- Naturen ind i byen
- Lokal mad og nyttehaver
- Ligestilling og ligeværd
- Involvering og muligheder for alle

SCENARIO B: OPLEVELSES- OG KULTURBY

Esbjerg er en attraktiv destination for mange forskellige gæster. Turister i sommerhuse, gæster ved Vadehavet og sønderjyske foodies bruger Esbjergs kultur- og byoplevelser. Byens oplevelser for turister bidrager også til et aktivt byliv for unge studerende og familier, som er flyttet til byen. Esbjerg er en oplevelsesmæssig modpol til naturen og stranden og en moderne kontrast til historie og idyl i Ribe.

Den rå havn har permanente og midlertidige cafeer, restauranter, kunststillinger og pop-up modebutikker. Dokken tilbyder sejlture, udlejning af kajaker og et svømmebassin der bruges året rundt. Det grønne Klima Experimentarium tiltrækker børnefamilier, men er også en ramme for erhvervsdelegationer.

Potentialer

Turister fra Vesterhavet, Fanø og Vadehavet om sommeren, tiltrækning af danskerne året rundt. En lufthavn i vækst, en havn med mange formål, krydstogt, maritime aktiviteter. Turister fra oplandet og fra udlandet. Lokal kultur, gastronomi, international kunst, underholdning, oplevelser for erhvervsfolk, festivaler for sommerhusgæster, for familier og for klimaaktivister.

Pointer fra Mikkel Aarø Hansen, Wonderful Copenhagen:

- Kulturinstitutioner (fx museer og spillesteder)
- Idræts- og sportsbegivenheder
- Events, koncerter, festivaler
- Fællesskab på tværs
- Aktiviteter i øjenhøjde
- Integreret i hverdagen
- Både for borgere og turister
- Start med at lave oplevelser for jer selv
- Alle kan deltage i at bygge op
- I København og Århus er der ikke et fyrtårn ligesom Eiffeltårnet – men vi kan noget andet
- Kultur medfører innovation for mange parter – også virksomheder

De to scenarier blev behandlet som adskilte og gensidigt modsatte, men rummer begge nogle sociale og fællesskabsorienterede funktioner samt et udgangspunkt i Esbjergs DNA, som i visse tilfælde giver et overlap mellem de to beskrivelser.

GRUPPEARBEJDE MED DE TO FREMTIDSSCENARIER

I alle fire workshops blev deltagerne delt ind i 10 grupper og alle grupper fik de samme opgaver, dog med små justeringer, som afspejlede deltagerens fokus på hhv. erhverv og havn, unge og uddannelse, byudvikling og Esbjerg city samt kultur og fritid.

På hver workshop arbejdede 5 grupper med scenariet Bæredygtig og levende by, mens de 5 øvrige grupper arbejdede med scenariet Oplevelses- og kulturby. Grupperne fik de samme to opgaver:

Opgave 1: Vælg en indsats eller projekt

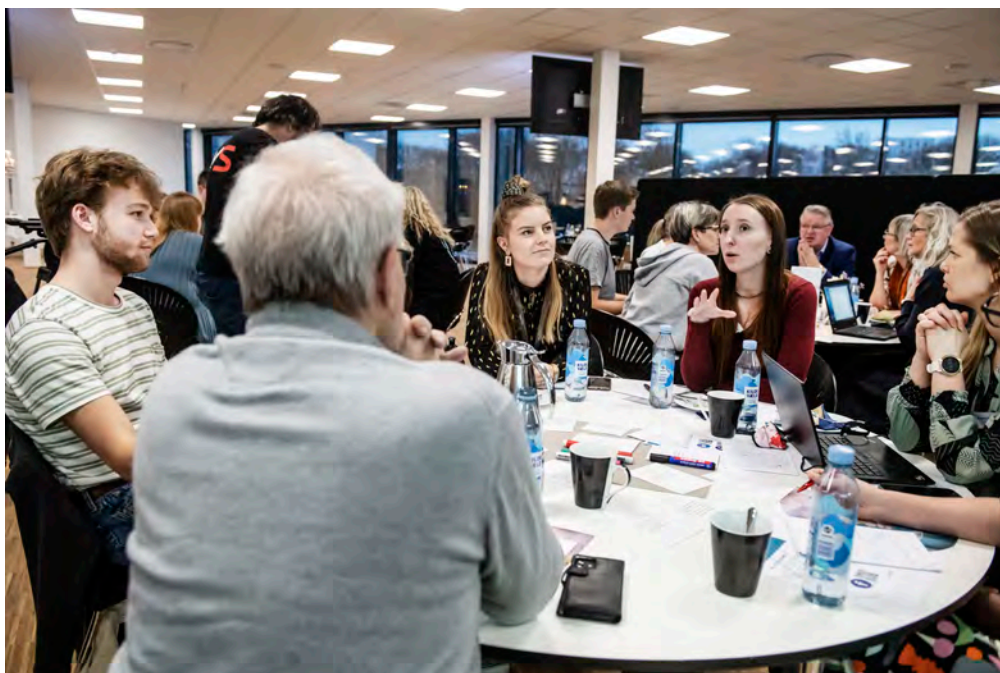
Hvad skal drive og synliggøre Esbjergs fremtid? Udtænk i fællesskab en indsats eller et projekt, som I mener Esbjerg skal satse på for at gøre jeres scenarie til virkelighed.

Opgave 2: Formulér Esbjergs løfte

Hvad får borgere, virksomheder og turister i Esbjerg i fremtiden? Skriv sammen en kort tekst på 2-4 linjer, som er jeres forslag til det løfte Esbjerg giver i fremtiden.

Hvad er essensen af det Esbjerg tilbyder tilflyttere og gæster?

Opgaverne er som nævnt designet til at afprøve, om interessenter i Esbjerg generelt er i stand til at arbejde konkret med hvert scenarie samt at sætte deltagerne i stand til at diskutere og vurdere hvert scenarie. Desuden giver opgaverne mulighed for både at bidrage til formuleringen af Esbjergs purpose og kernefortælling i det kommende forløb samt at give konkrete forslag til indsatser og projekter, som kan tages med i de næste faser i foråret 2022.

UDVALGTE PRÆSENTATIONER

På to dage leverede deltagerne 39 præsentationer, som bestod af en planche, en tekst med gruppens "løfte" og et kort referat af gruppens arbejde med scenariet. Her gengives nogle få, udvalgte eksempler på de løsninger, som grupperne præsenterede.

Opgave 1.

Levende og bæredygtig bydel

- Alternative og bæredygtige boformer
- Arbejdende værksteder
- Bilfri zoner i bymidten
- Esbjergs Vesterbro
- Nytte haver og grønne tage
- Upcycling, huse i genanvendelige bygge materialer

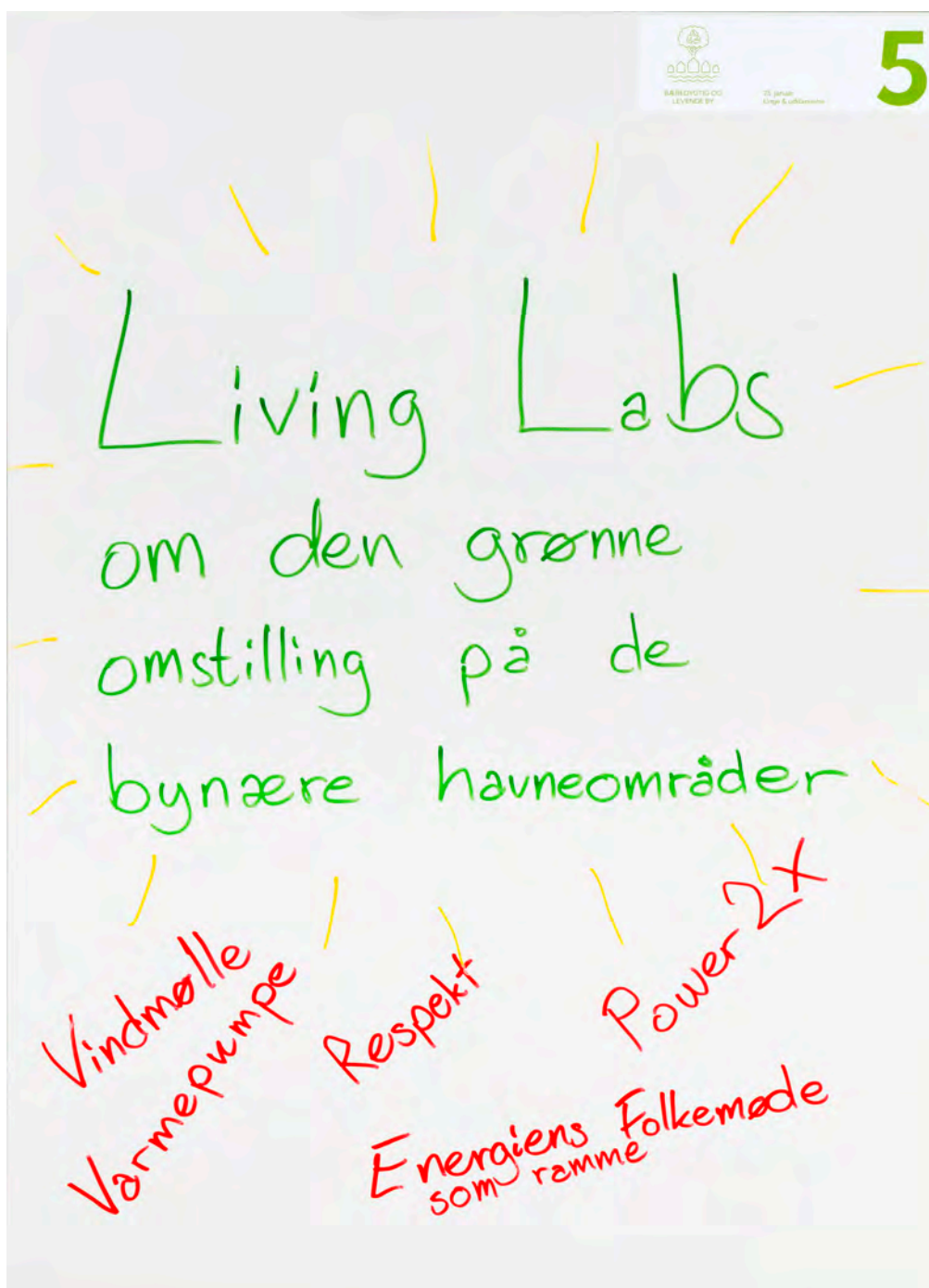
Workshop 1, Erhverv og havn, gruppe 5

Løfte:

Pulserende by – forskellige bydele – der er liv i Esbjerg efter 17.30

Gennemgående er al byudvikling i Esbjerg bæredygtig

Esbjerg Havn er stadig førende i den grønne omstilling

Workshop 2, Unge og uddannelse, gruppe 5

Løfte:

I Esbjerg tager den enkelte ansvar for bæredygtighed, både miljømæssigt og socialt.

I Esbjerg er der mulighed for alle aldersgrupper i et inspirerende liv.

Esbjerg er kendt for ansvarlig handling for skabelse af bæredygtige initiativer i bymidten – samtidig med at alle inddrages.

SCENARIO A: BÆREDYGTIG OG LEVENDE BY

EN GRØN ERHVERVSPRIS !!

BÆREDYGTIG OG LEVENDE BY

26 januar Byudvikling og Esbjerg city

1

Flere cykler

- * MIDTBYEN SKAL GØRES STØRRE
- IKKE KUN "TORVET" / GRØNNERE
- BOLIGER I MIDTBYEN SOM ALLE HAR RÅD TIL
- KRAV TIL BOLIGER OM BÆREDYGTIGE ELEMENTER: GRØNT PÅ TAG, VERTIKALE HAVER
- MERE GRØNT MILJØ MED VÆRESTED, KAFFEER OSV. - OGSÅ UDEN FOR TORVET.
- FORSKELLIGE BOLIGER / FX. RÆKKEHUSE I BYEN
- PLADS TIL ALLE

Workshop 3, Byudvikling og Esbjerg city, gruppe 1

Løfte:

En større og grønnere midtby med plads til alle, der vil.

PROJEKT/INDSATTS:
FORBINDE BY, HAVN & GRØNNE PLETTER (OG SYNLIGGØRE) via "Den Grønne Ring" 11 km **4**

LØFTE

- GRØNBAN BY
- FÆLLESSKAB
- PLANT ET TRÆ

- * "For større" udvikle det unikke ☺
- * POP-UP kulturarr. på den grønne ring
- * STRANDEN benyttes til energi/bæredygtighed i øjenhøjde (virksomheder + kultur). (genererer energi!)
- * KUNST
- * BYHAVER i gågaden
- * Lokale råverer
- * Låncykler (og BILER)
- * invitere borgere langs ruten (+ sørg for) til at skabe liv/aktiviteter
- * alle må være med
- * Plante træer
- * Shelters, havefester
- * Energi-legeplads/langs ruten

Workshop 4, Kultur og fritid, gruppe 4

Løfte:

Du kommer til en "grønban" by. Fra man ankommer, kan man opleve alle væsentlige ting via en grøn rute (den nye Marguerite-rute, med grønne cykelstier etc). Vi vil invitere nye borgere til at plante træer, der skal etableres aktivitetssteder i den grønne ring, hvor alle kan være med og dyrke hinandens fællesskab.

MÆRK HAVNEN

- ÅBEN HAVNEN OP
- INTEGRERER HAVN OG BY
- BOLIG OG ERHVERV TÆTTERE PÅ HINANDEN

DOKKEN

ESBJERG STRAND

- KULTUR + UDD. SKAL INVOLVERES

TÆNK I HELHEDEN

HAVNEN ER NØGLEN

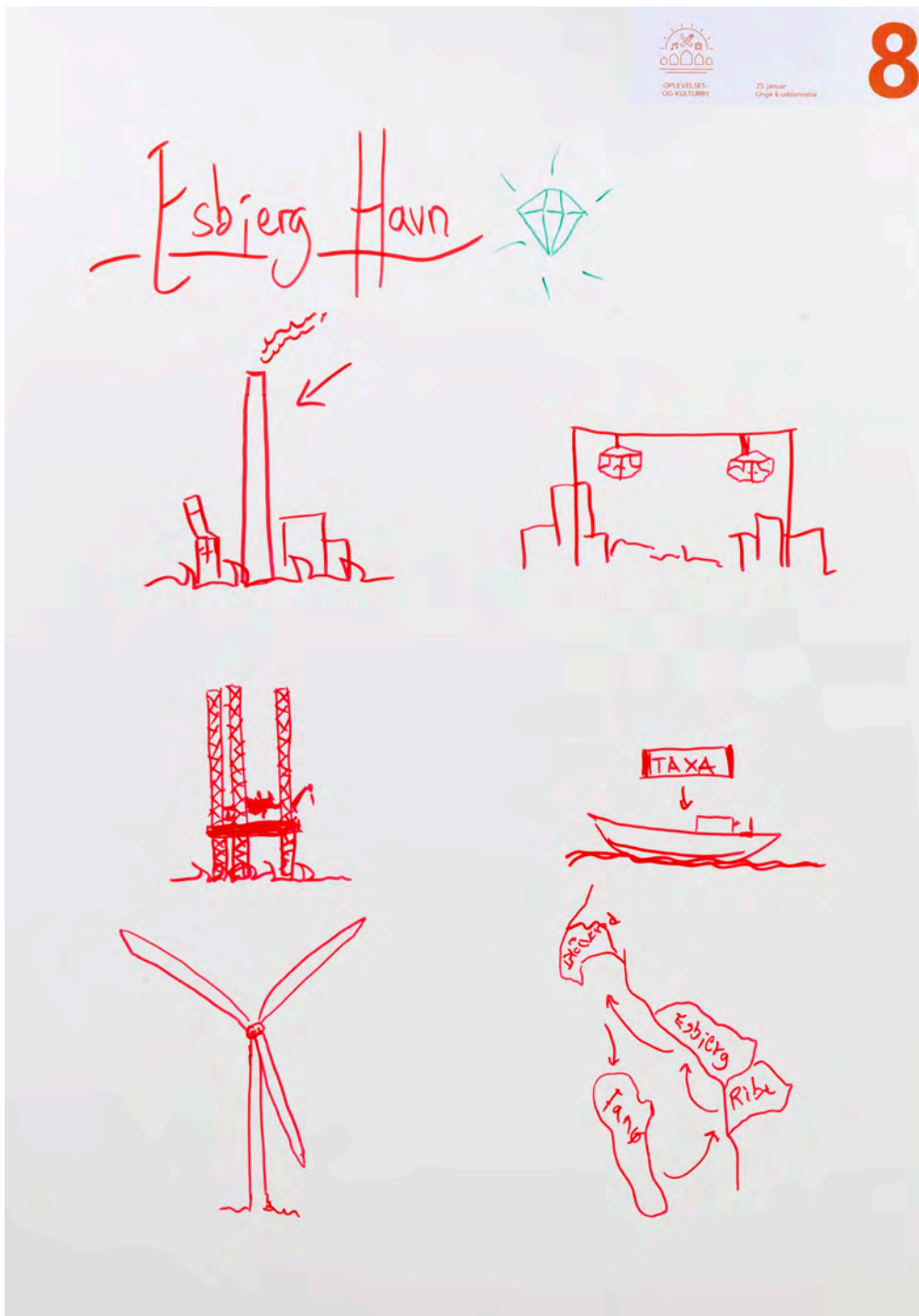
HISTORIEN → SKABE EN NY MARITIM/ HAVNE IDENTITET

Workshop 1, Erhverv og havn, gruppe 7

Løfte:

Vi lover at blive Danmarks vestlige hovedstad, hvor by og havn smeltes sammen. Vi viser havnen frem og byder velkommen til erhverv, uddannelser, kultur, boliger og turister. Byen hviler på sit historiske DNA, men er samtidig en moderne og visionær havneby med mennesket og naturen i centrum.

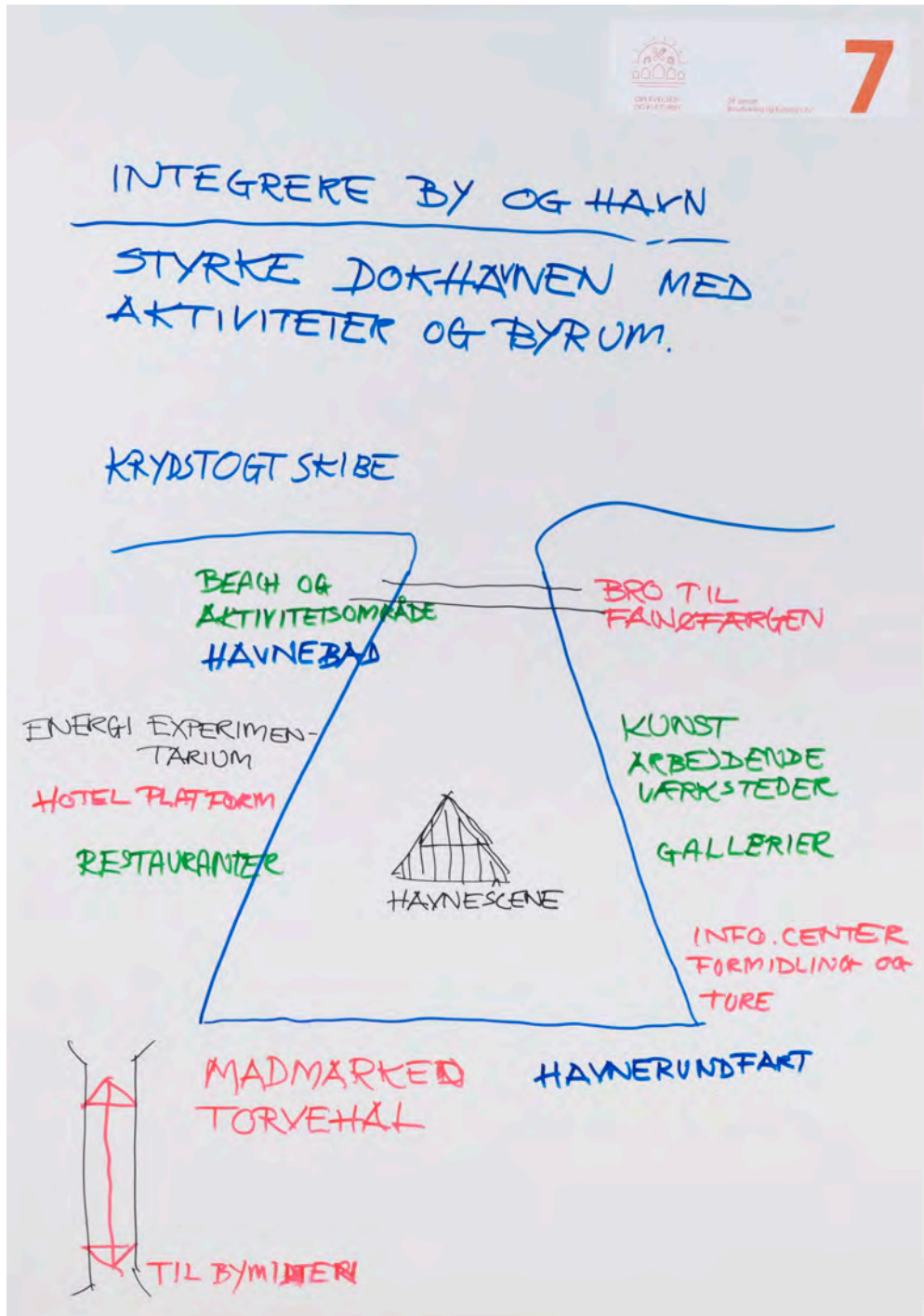
SCENARIO B: OPLEVELSES- OG KULTURBY

Workshop 2, Unge og uddannelse, gruppe 8

Løfte:

Oplev den rå og ægte havn, der er Esbjergs diamant. Her er legitim adgang, vi åbner op for den arbejdende havn, den enestående natur, vandet der omgiver Esbjerg - hvor du kan få en oplevelse ud over det sædvanlige.

Workshop 3, Byudvikling og Esbjerg city, gruppe 7

Løfte:

En stærkere integration mellem havn og by ved at styrke sammenhængskraften mellem Kongensgade og Dokhavnen, hvor Dokhavnen udvikles som aktivitets- og byrum med fx arbejdende værksteder, gallerier, madmarked á la Torvehallerne, fiskerestaurant, scene på vandet midt i havnebassinet, hotel bygget på en gammel boreplatform, Eksperimentarium med fokus på energi, havnerundfart og helårsoplevelser.

SCENARIO B: OPLEVELSES- OG KULTURBY

Workshop 4, Kultur- og fritidsliv, gruppe 10 – "Kultur Styrkelse"

Løfte:

Esbjerg har en stærk undergrundskultur hvor det er let at udleve de gode idéer man har og fællesskaber, man har lyst til at skabe. I Esbjerg dyrkes kulturen stærkt, frit og nedefra! Her bliver de kreative og initiativtagerne set og hørt.

Hvis du har ild i øjnene, så får du lov til at sætte Esbjerg i brand.

VURDERING AF SCENARIER

Gennem alle fire workshops den 25. og 26. januar 2022 blev den sidste time primært anvendt på debat om kvaliteter og muligheder i de to skitserede fremtidsscenarier samt deltagernes holdninger til at foretage et valg mellem scenarierne. Debatten var overvejende af kvalitativ karakter, dvs. deltagernes holdninger og opfattelser af de to mulige veje frem. Samtidig blev der i de fire workshops stillet fire spørgsmål, som deltagerne forholdt sig til ved at angive det ene eller andet scenarie som svar på spørgsmålet.

Den samlede vurdering af de to scenarier er foretaget ud fra fem typer data:

- Forslag til indsatser og holdninger under debatten om de to valgte scenarier på workshoppen den 29. september 2021
- Kommentarer fra gruppearbejde opsamlet af referenter i hver af de 39 grupper den 25. og 26. januar 2022
- Gruppernes evne til at forstå og bruge hvert scenarie og formulere forslag på de fire workshops den 25. og 26. januar 2022
- Tilkendegivelser via afstemninger fra hver workshop den 25. og 26. januar 2022
- Holdninger og debatindlæg under sidste del af de fire workshops den 25. og 26. januar 2022

VURDERING UD FRA GRUPPERNES FORSLAG OG "LØFTER"

Grupper i scenariet "Bæredygtig og levende by"

Ser man på tværs af referater og plancher med forslag fra de 20 grupper, der har arbejdet med scenariet "Bæredygtig og levende by", er det tydeligt, at det er svært for deltagerne at udvikle konkrete forslag, som relaterer til bæredygtighed og en cirkulær livsstil i byen.

Langt de fleste ideer og forslag handler om byrum, forbindelser mellem bydelene, kulturel brug af Dokken og Esbjerg strand, fællesskaber samt at gøre Esbjerg "grønnere" i form af pladser, træer og grønne tage eller byhaver.

Det bæredygtige scenarie får altså karakter af generel byudvikling med fokus på attraktivitet og det sociale liv i byen – og ganske mange forslag der reelt handler om kultur og oplevelser. Kun ganske få grupper havde forslag, som reelt handler om bæredygtighed og cirkularitet. Det tyder på, at bæredygtighed og cirkularitet er abstrakt for de fleste og at selvom mange er begejstrede for at udbrede budskabet om bæredygtighed i de store energiprojekter (vindmøller, power-to-x og energiø), så er det svært at overføre til konkrete projekter og adfærd i Esbjerg by. En deltager sætter også ord på det under en af debatterne: "Jeg vælger den grønne, fordi der står levende by. Der er mange aktiviteter rundt om det bæredygtige." Her vælges bæredygtighed fordi det lyder godt og man samtidig oplever at få indholdet af oplevelser og kultur med. Men det egentlige indhold i en bæredygtig by (som ikke er energiproduktion) står uklart.

På workshoppen målrettet virksomheder og havnen (workshop 1) var der stort fokus på at binde områder sammen og at binde havn og by sammen, som næsten alle grupper i workshoppen nævnte eksplicit. Disse deltagere vurderede, at "Bæredygtig og levende by" var at foretrække. En del deltagere omtalte dog scenariet som "den grønne omstilling", hvilket kunne tyde på, at man primært forbinder scenariet med Esbjergs nuværende og fremtidige energiproduktion og energivirksomheder. Blandt de fem grupper der arbejdede med "Bæredygtig og levende by" (fra erhverv og havn), er det primært to grupper der har forslag til bæredygtighed og cirkularitet. Det er fx verdens førende jobs og uddannelser indenfor bæredygtighed, alternative og bæredygtige boformer, genbrug af olieplatform, bilfri zoner i bymidten, nyttehaver og grønne tage samt upcycling - huse i genanvendelige byggematerialer. De øvrige tre grupper der på denne workshop arbejdede med bæredygtig og levende by nævner mere generelle og kulturelle forslag, hvor "havnen er nøglen".

Grupper i scenariet "Oplevelses- og kulturby"

Ved gennemgang af referater og plancher fra de 20 grupper, der har arbejdet med scenariet "Oplevelses- og kulturby" er der udpræget fokus på at få skabt forbindelse mellem by og havn og dernæst Esbjerg strand. Mange af de ideer der har været nævnt tidligere i projektet (fx workshop i september) dukker op igen i nye former sammen med en lang liste af nye tiltag og forslag. Genbrug af en boreplatform til forskellige formål (hotel, restaurant, events, museum, experimentarium). Udnyttelse af Dokken til mange former for kultur og socialt liv, restauranter og til at forbinde turen fra byen til Fanø-færgen. Kunst i byrummet. Koncerter på en scene i Dokkens havnebassin. Samlet digital formidling af tilbud, events og aktiviteter.

Det lader til at være let for deltagerne at udvikle forslag om oplevelser og kultur samt at omsætte scenariet til konkret handling. En del af de oplevelser der bliver beskrevet handler om at gøre en oplevelse ud af energi- og erhvervsaktiviteter, altså at iscenesætte og formidle energiproduktionen. Både historisk som fx genbrug af en boreplatform og anvende den gamle fiskeri- og industrihavn på flere måder, men også at gøre vindmøller og power-to-x til noget, som andre kan opleve og lære af.

På workshoppen målrettet Kultur- og fritidslivet (workshop 4), var forslagene naturligvis meget præget af kulturliv. Disse deltagere vurderede, at "Oplevelses- og kulturby" var at foretrække. Forslagene fra de fem grupper der arbejdede med "Bæredygtig og levende by" handler om at inddrage energi i et folkemøde, bruge bæredygtig energi til aktiviteter på Dokken, en grøn ring der forbinder byens grønne oaser, grønne byhavner, gratis låncykler, plante træer og en energi-legeplads. De ser altså mest det bæredygtige som energi der anvendes til oplevelser og kultur.

VURDERING UD FRA FIRE CENTRALE SPØRGSMÅL

Hver af de fire workshops stillede fire spørgsmål, som deltagerne svarede på ved at angive et af de to scenarier, dels ved at give kommentarer og holdninger til spørgsmålene. I hver workshop handlede det første spørgsmål om, hvilket scenarie der var bedst for én selv, dvs. virksomheder og havn blev fx spurgt, hvilket scenarie der var bedst for virksomheder og arbejdspladser. Dernæst blev alle grupper stillet de samme tre spørgsmål på tværs af de fire workshops.

Det første spørgsmål er alene stillet til den målgruppe, som spørgsmålet handler om:

- Hvilken fremtid er bedst for Esbjergs virksomheder og arbejdspladser (erhverv og havn)
- Hvilken fremtid er bedst for Esbjergs unge og uddannelser? (unge og uddannelser)
- Hvilken fremtid er bedst for Esbjergs byudvikling og bymidte? (byudvikling og Esbjerg city)
- Hvilken fremtid er bedst for Esbjergs kultur- og fritidsliv? (kultur- og fritidsområdet)

De tre næste spørgsmål er generiske og stillet til alle fire grupper af deltagere:

- Hvilken fremtid vil give Esbjerg omtale og være mest attraktiv?
- I hvilken fremtid kan du bedst se, at du kan bidrage?
- Hvilken fremtid gør dig mest stolt?

Svært at vælge – og at vælge fra

En gennemgående kommentar ved de fire workshops (og andre tilsvarende projekter) er, at det er svært (eller "umuligt") at vælge mellem to scenarier. De fleste deltagere har en tilbøjelighed til at ville favne og rumme alle kvaliteter og muligheder for deres sted. Det er svært at fravælge noget. I de fire workshops (og projektet generelt) blev det efterstræbt, at holde fast i princippet om, at Esbjerg by skal fokusere på én retning for at få handlekraft, fællesskab og budget til at markere sig på én retning, der også senere kan tjene som fortælling og skabe et mere fokuseret brand og image.

Særligt to grupper har bias

Særligt to grupper i de fire workshops har et væsentligt bias – altså en særlig tilknytning og forståelse af scenarierne, som giver anledning til at de vælger det ene frem for det andet.

Deltagerne fra havnen og erhvervslivet er de primære repræsentanter for Esbjergs erhvervsbrand som "Energimetropol", herunder havnens aktiviteter og virksomheder, vindmøller, power-to-x og energiø. Derfor er det oplagt, at mange på havnen og i erhvervslivet bedst kan se muligheder i en forlængelse af den erhvervsmæssige succes som "Danmarks energi-by" med scenariet "Bæredygtig og levende by", selv om fortællingen om EnergiMetropol Esbjerg ikke ret godt fremmer eller formidler de kvaliteter, som handler om den "feminine" side af Esbjerg, om bosætning og om Esbjergs byliv, kulturliv og fritidsliv.

Deltagerne fra kultur- og fritidslivet er i udgangspunktet tæt knyttet til scenariet "Oplevelses- og kulturby" som i vid udstrækning omhandler alt det, som de arbejder med til dagligt, hvad enten det er professionelt eller på frivillig basis. Derfor må man forvente at folk fra kultur- og fritidslivet har nemt ved at se muligheder og potentialer i dette scenarie og vil være tilbøjelige til at vælge det.

Vurdering 1: Hvad er bedst for os selv?

Når hver gruppe på de fire forskellige workshops skulle vurdere, hvilke scenarie der er bedst for dem selv, fremkom de mest tydelige – og modsætningsfulde – svar:

	<i>Bæredygtig og levende by</i>	<i>Oplevelses- og kulturby</i>
Virksomheder og havn:	82 %	18 %
Unge og uddannelse:	22 %	78 %
Byudvikling og Esbjerg city:	57 %	43 %
Kultur- og fritid:	20 %	80%
Samlet for alle grupper	44 %	56 %

Svarene viser tydeligt det nævnte bias, hvor især erhvervslivet og kulturlivet er tæt knyttede til det scenarie, de umiddelbart bedst kan se sig selv i. Samlet set står de to scenarier også lige, da tallene skal forstås med stor usikkerhed qua det lille antal deltagere, sammensætningen af deltagere og usikkerhed i optællingen mv. Dette første spørgsmål affødte på

tværs af alle fire workshops en del kommentarer om, hvor svært det var at vælge og hvordan der enten bør skabes sammenhæng mellem de to perspektiver (scenarier). Alternativt mener flere, at der bør være en rækkefølge eller prioritering, hvor man får elementer i begge scenarier med i udviklingen af Esbjerg:

"Vi er en levende og bæredygtig by, men det bliver vi ikke uden kultur og oplevelser. Uden det dør byen."

"Der er rigtig mange potentielle tilflyttere der ikke ved, hvad vi har af oplevelser og sociale events både for unge og andre esbjergensere. Derfor er det vigtigt at få fokus på, så vi kan blive set på lige fod med andre større byer."

"Jeg synes også, vi skal være en oplevelses- og kulturby, men det skal være i samspil med bæredygtighed. Det grønne og bæredygtige kommer ikke af sig selv. De unge er nødt til at være med."

"Den vej (Bæredygtig og levende by) er vi begyndt på. Vi er allerede i gang med den grønne omstilling. Den levende by favner både oplevelser/kultur og bæredygtighed. Mit forslag er "bæredygtig by og en levende kulturhavn"."

Vurdering 2: Hvilken fremtid vil give Esbjerg omtale og være mest attraktiv?

Bæredygtig og levende by: 53 %

Oplevelses- og kulturby: 47 %

"Når jeg hører om fortællinger på tværs af landet, er det bundet op på fælles oplevelser. Det udsædvanlige. Roskilde festival. Kapsejlads i Aarhus. Man skal trække på mobile generationer. Bæredygtighed er en sideløbende ting, mens oplevelserne er det attraktive. Men de to ting skal helst kombineres."

"Jeg tror på, at bæredygtig og levende by skal vi udvikle os til lokalt – vores egne borgere. Så er det oplevelses- og kulturbyen, der skal gøre, at andre mennesker også ser sådan på os. Oplevelserne er fyrtårnet. Det kommer folk hertil for."

"Bæredygtig og levende by. På begge har vi et stykke vej at gå endnu. Men med bæredygtig og levende by har vi det bedste udgangspunkt, den grønne omstilling. Det kan være dynamoen for udviklingen i Esbjerg og opland."

"Hvad er det man fortæller sin familie og venner om? Hvad inviterer man dem på besøg til at opleve? Det er de kulturelle ting. Noget at være stolt af. Fortællinger. Netværk. Det vil aldrig være virksomheder og bæredygtighed."

"Kulturby så tænker jeg musik, oplevelser, strikkeklub - ikke et maleri. Når jeg fortæller til andre venner, siger de, at I har alligevel ikke andet end bæredygtighed. Jeg vælger studieby efter oplevelses- og kulturby og det kreative."

"Udfordringen ligger på de andre bæredygtige områder (områder der ikke hænger sammen med energi). Målet skal være, at vi bliver nogle af verdens bedste på den grønne omstilling. Vi skal også huske at arbejde med de områder, hvor vi har en udfordring."

"Bæredygtighed kommer af sig selv. Det er et folkekrav. Det skal understøttes af kultur og oplevelser."

Vurdering 3: I hvilken fremtid kan du bedst se, at du kan bidrage?

Bæredygtig og levende by: 51 %
Oplevelses- og kulturby: 49 %

"Vi har i mange år brugt EnergiMetropol. Det er der ikke meget sex over. Vi skal gøre byen meget mere indbydende og lækker, hvis vi vil have øget tilflytning. Derfor er oplevelses- og kulturby det rigtige for Esbjerg. Jeg har skiftet mening i løbet af workshoppen. Jeg kom egentlig med udgangspunkt i at vi skulle blive en bæredygtig og levende by."

"Vi har ikke haft fokus på den feminine side i Esbjerg i lang tid. Der har været fokus på møller, olie og gas. Det andet er enormt vigtigt, når vi skal have folk til at flytte hertil. Vi skal kigge på "den feminine side". Det er i oplevelser og kultur. Men med et twist af, at det hele skal være bæredygtigt og levende."

"Jeg bor i Bramming. Jeg er selv med i ungerådet. jeg kan bedre bidrage til ungdomskulturen med oplevelses- og kulturby frem for bæredygtighed."

"Det sociale fællesskab er også en del af bæredygtigheden, og det skal tænkes ind at være sammen på tværs og ikke være så lukket omkring sig selv og egne grupper."

Vurdering 4: Hvilken fremtid gør dig mest stolt?

Bæredygtig og levende by: 63 %
Oplevelses- og kulturby: 37 %

"Vi har alle sammen en planet, vi bor på. Vi har brugt tid på at ødelægge den. Den bæredygtige tilgang kan rette op på det. Der er noget stolthed i at være en del af løsningen."

"En ting er at være bæredygtig. Men hvis vi ikke alle sammen kan præsentere nogle oplevelser for vores nærmeste og engagere vores omgangskreds, så kommer de ikke til Esbjerg."

"Hellere minder og oplevelser. Horsens power i Esbjerg – det vil folk da rejse for. Det vil man snakke om i fremtiden. Mere, end hvor mange vindmøller, der er solgt. Selv om det også er fedt."

"Når det er bæredygtigt, har vi gjort verden til et bedre sted. Hvis mit hus, min bil, mit fødevareregnskab osv. gik i nul, så ville det gøre mig stolt. Men det er ikke det samme som at mine børn går til idræt eller jeg går til koncerter (som giver noget konkret nu)."

"Bæredygtighed og kultur/oplevelser kan ikke adskilles helt. Det ligger tæt op ad hinanden. Bæredygtighed er mere dybdegående end oplevelse, så derfor kræver bæredygtighed en større og dybere indsats."

SAMLET VURDERING

Samlet set står de to scenarier lige og tallene bør alene forstås som vejledende, da de rummer stor usikkerhed og er baseret på grupper med lav repræsentativitet. Det er med andre ord scenariernes potentiale til at løse Esbjergs udfordringer samt scenariernes omsættelighed til praksis der sammen med workshop-deltagernes kvalitative vurderinger og Esbjerg bys muligheder for at implementere og skabe den ønskede forskel, der skal afgøre vejen frem.

Gennemsnit af alle gruppernes vurderinger

Bæredygtig og levende by:	52 %
Oplevelses- og kulturby:	48 %

Ved vurderingsøvelserne på workshoppen den 29. september 2021 stod de to scenarier også meget lige. Her var de to mest tydelige forskelle gennem seks forskellige spørgsmål, at deltagerne vurderede, at Bæredygtig og levende by ville gøre Esbjerg mest berømt, mens deltagerne foretrak selv at bo i Esbjerg som oplevelses- og kulturby.

SCENARIERNES IMPLEMENTERBARHED OG POTENTIALE SOM BRAND

De to scenarier har hver sine fordele og ulemper. Set i forhold til de kriterier, der er sat op for projektet, kan begge scenarier løse opgaven, men sandsynligvis på ganske forskellige tidshorisonter og med forskellige usikkerhedsmomenter.

Bæredygtig og levende by

Scenariet er autentisk for Esbjerg fordi det bygger på EnergiMetropol og det erhvervsventyr der ligger bag, herunder off-shore og vindmøller og snart også power-to-x, varmforsyning og energi-ø. Der er også begejstring om Esbjerg som bæredygtig by og scenariet bliver forbundet med stolthed – under forudsætning af det kan realiseres.

Udfordringen er, at oversætte det til konkrete initiativer i byen. Det kræver, at flere sætter sig ind i bæredygtighed og cirkularitet i en by-kontekst og omsætter det til konkret livsstil, byudvikling og projekter. Ændringerne kræver uddannelse, enorm politisk vilje, tid og investeringer for at Esbjerg kan skabe et image som "bæredygtig by" i konkurrence med andre byer i Danmark og udlandet, hvor der er en massiv bevægelse i gang.

Hvis Esbjergs byråd og øvrige parter har den fornødne vilje og ambition kan scenariet være visionært og gøre Esbjerg synlig. Men det vil være på længere sigt og hvis de store beslutninger eller den politiske stamina fejler, bliver byen ikke mere kendt eller attraktiv. Spørgsmålet er, om bæredygtighed også vælges, når det koster parkeringspladser i midtbyen, ændringer af vaner eller større investeringer, som ikke er drevet af virksomheder eller staten?

Oplevelses- og kulturby

Scenariet er autentisk fordi der allerede er en del oplevelser og kultur i Esbjerg (omend de af nogen kaldes "hemmelige"), og et stort potentiale for meget mere både i bymidten og ved at udnytte en ganske lille andel af havnen (Dokken) til formålet. Samtidig er kundemassen rundt om Esbjerg enorm i sommerhalvåret. Der er stor tilslutning til at udvide oplevelserne og gøre dem mere synlige.

Udfordringen er, at etablere en ny selvforståelse som oplevelsesby og ændre på brugen af Dokken, som for mange er grænseoverskridende og møder fordomme og myter. Også her vil det kræve handlekraft hos byrådet og kommunen som ejere af havnen i samspil med Esbjerg Havn. Oplevelserne og kulturlivet skal have skala og kant for at gøre nogen forskel, men kan iværksættes som pilotprojekter meget hurtigt og mange kan deltage i at omsætte visionen til virkelighed.

For at adskille sig og fremstå unik, skal oplevelserne baseres på Esbjerg som havneby (Esbjergs DNA), herunder skal energiklyngen bidrage med at gøre bæredygtig energi til oplevelser. Både havneområdet, koblingen af områder i byen, turismen og koblingen til grøn energi rummer potentiale, hvis Esbjergs byråd og de øvrige parter er ambitiøse.

FOKUS PÅ FORMÅL OG DE UNGES FREMTID

Formålet med projektet er at øge attraktivitet og tilflytning gennem indsatser, som også gavner de eksisterende borgere, virksomheder og institutioner i Esbjerg. Det er tydeligt, at et afgørende element i Esbjergs udvikling er at sikre en fornyet selvtillid og tro på, at det er muligt at skabe nye forbindelser og bevægelser. En helt central instruks fra projektets undfangelse hos Esbjergs byråd og styregruppen bag projektet har været at involvere og lytte til de unge, som er afgørende for Esbjergs fremtid.

Esbjergs unge vil på egne vegne have en meget mere oplevelsesrig, kulturel og dynamisk by, hvor der er spændende at bo og som giver mulighed for at fortælle deres venner en ny historie om Esbjerg. Som én siger: "Hvad er det man fortæller sin familie og venner om? Hvad inviterer man dem på besøg til at opleve? Det er de kulturelle ting. Noget at være stolt af. Fortællinger. Netværk. Det vil aldrig være virksomheder og bæredygtighed." På den anden side har de unge en klar forventning om, at både de selv og alle andre parter gør en massiv indsats for at omstille samfundet – og Esbjerg by – til at være mere bæredygtigt og cirkulært. Og når det sker, vil de være stolte af at bo i sådan en by.

Inden for en horisont på fem år får Esbjerg by mest ud af at arbejde intenst med oplevelser, kultur og forbindelser mellem mennesker og steder. På længere sigt kan Esbjerg by potentielt markere sig som en by der både på sin infrastruktur og forsyning såvel som i kraft af boliger og livsstil er cirkulær og socialt bæredygtig. Det sidste kræver dog en betydelig mental omstilling og investering for at skabe et fælles fokus.

VALG AF ESBJERGS FREMTID

Esbjerg by fokuserer på oplevelser og kultur, baseret på Esbjerg som havneby og Esbjergs udvikling som bæredygtig by. Scenariet om oplevelses- og kulturby prioriteres som det primære og første fokus, men med en understrøm og samtidig udvikling af Esbjerg som bæredygtig og cirkulær by.

Prioriteringen af oplevelser og kultur, hvor liv og relationer mellem både borgere og gæster er i fokus, giver Esbjerg det bedste udgangspunkt for at se positive forandringer på kort sigt. Oplevelser baseret på Esbjergs DNA gavner attraktiviteten i forhold til regionen, turister og arbejdskraft indenfor de nærmeste år. Samtidig baner de sociale aktiviteter vejen for at implementere bæredygtige og cirkulære tiltag, som har mere langsigtede formål og konsekvenser, men som pt. er lidt mere abstrakte, kræver politisk vilje og investeringer. Det gælder forandringer i byrum der er mere sociale, ændringer til mere bæredygtig og inkluderende boliger i bymidten, ændringer i trafik og mobilitet, udvikling af principper for Esbjergs biodiversitet, upcycling i byggeriet mv.

I udviklingen af Esbjergs fremtid henover foråret 2022 og videre frem, er der altså sat fokus på oplevelser, kultur og sociale forbindelser som løftestang til at fremme og formidle Esbjergs DNA som havneby og en bæredygtig by i udvikling.